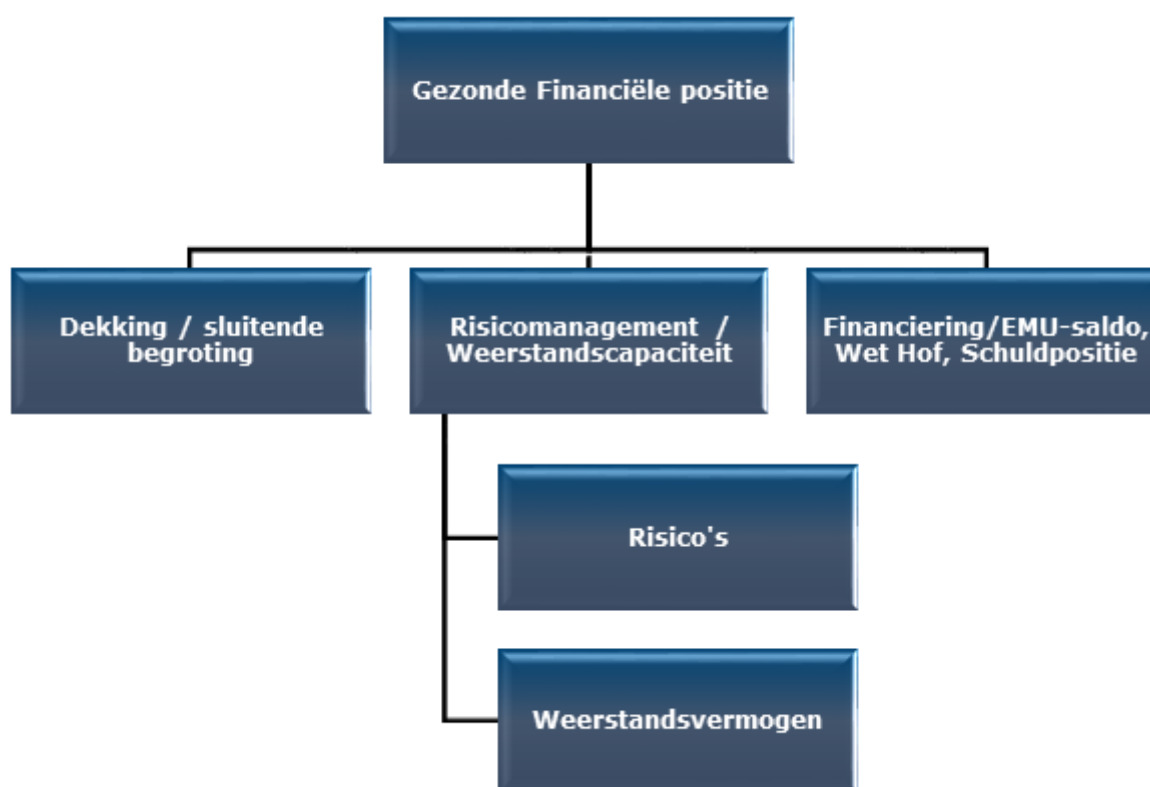

Paragrafen

Paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Informatie over het weerstandsvermogen is van belang om te weten of en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Deze tegenvallers kunnen incidenteel en structureel van aard zijn, maar hebben altijd invloed op de financiële positie van de gemeente. Hoe hoog het weerstandsvermogen zou moeten zijn is niet exact aan te geven. De omvang is afhankelijk van de (financiële) risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. De definitie van een risico = kans x effect.

Om inzicht te krijgen in de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen is het noodzakelijk om risico's te benoemen en te kwantificeren (benodigde weerstandscapaciteit) en deze vervolgens af te zetten tegen de beschikbare financiële middelen (beschikbare weerstandscapaciteit).

Zichtbaar is dat risicomanagement, wat het onderwerp is van deze paragraaf, slechts 1 van de 3 pijlers is. De pijler dekking/sluitende begroting wordt nader toegelicht in het onderdeel ["Beschikbare weerstandscapaciteit"](#). De pijler financiering komt aan de orde in [Paragraaf: Financiering](#).

Om een uitspraak te kunnen doen over de mate waarin de gemeente Someren financiële tegenvallers kan opvangen is inzicht nodig in:

1. De risico's: met welke (materiële) risico's hebben we te maken?
2. De buffer: hoe groot is onze "spaarpot" om deze risico's op te kunnen vangen?

Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer) / benodigde weerstandscapaciteit (risico's) = 29.536.000 / 5.230.000 = 5,6.

In onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio weergegeven.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	Meer dan 2,0	Uitstekend
B	Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
C	Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
D	Tussen 0,8 en 1,0	Matig
E	Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
F	Minder dan 0,6	Ruim onvoldoende

Er is geen norm bekend waaraan het weerstandsvermogen moet voldoen. Bij een ratio van 1,0 is de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit. Daarom is een ratio van minimaal 1,0 wenselijk. De ratio komt voor onze gemeente uit op 5,6. Dit is volgens het overzicht uitstekend.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de geprognosticeerde beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2020.

Bedragen in duizenden euro's

Stand 31-12-2020	
Algemene reserve	27.715
Begrotingsruimte	1
Post onvoorzien	139
Stille reserves	p.m.
Onbenutte belastingcapaciteit	1.681
Totaal	29.536

Ad 1. Algemene reserve

Bedragen in duizenden euro's

Stand 31-12-2020	
Algemene reserve vrij aanwendbaar	3.586
Vastgelegde algemene reserve	24.129
Totaal	27.715

- De algemene reserve vrij aanwendbaar wordt ingezet voor onvoorziene investeringen.
- De vastgelegde algemene reserve werd als vaste buffer gebruikt, omdat hier rente over berekend werd die als dekkingsmiddel in de exploitatie werd opgenomen. Vanaf de begroting 2017 is deze rentetoerekening echter niet meer van toepassing. Deze reserve kan dan ook ingezet worden ter dekking van risico's.

Ad 2. Begrotingsruimte

Als de begroting sluit met een positief saldo, is sprake van begrotingsruimte. Deze kan ingezet worden voor financiële tegenvallers.

Bedragen in duizenden euro's

Begroting 2020	
Resultaat	1
Totaal	1

Ad 3. Post onvoorzien

Bedragen in duizenden euro's

Onvoorzien begroting 2020	Incidenteel	Structureel
Onvoorzien	0	139
Totaal	0	139

De post onvoorzien is ter dekking van niet voorziene uitgaven.

Ad 4. Stille reserve

Stille reserves zijn niet-bedrijfsgebonden eigendommen van een gemeente met een hogere waarde in het economisch verkeer dan de boekwaarde. Stille reserves dragen bij aan de weerstandscapaciteit, omdat een deel van de eigendommen kan worden verkocht boven de boekwaarde. Hierdoor wordt winst gerealiseerd. Deze winst kan worden ingezet ter afdekking van financiële tegenvallers. Het betreft hier met name de overwaarde op het onroerend goed van de gemeente bestaande uit gebouwen en grond (inclusief ongeveer 1.400 ha bos en natuurterreinen).

Ad. 5 Onbenutte belastingcapaciteit

De gemeente kan haar belastingen verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de opbrengsten bij maximale tarieven en de geraamde opbrengsten is de onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de berekening is uitgegaan van het jaar 2019, waarin het maximale tarief van de Woz-waarde 0,1905% bedraagt. Genoemd tarief wordt ook gehanteerd voor toelating tot artikel 12-status. In het geval de artikel 12-status de gemeente valt te verwijten, blijft het altijd mogelijk om lopende het artikel 12-traject belastingvoorschriften op te leggen. In de regel tot de huidige grens van 140% van het gemiddelde tarief, maar in uitzonderingsgevallen wordt een hogere opslag niet op voorhand uitgesloten.

Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12 is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit, immers een verhoging van het OZB-percentage zal nodig zijn om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. In onderstaande tabel is bij benadering aangegeven welke opbrengst deze verhoging genereert. In dit rapport is ervoor gekozen het verschil in percentage te vermenigvuldigen met de woz-waarde van de woningen + de woz-waarde van de niet-woningen. Bij een daadwerkelijke aanvraag zal een meer nauwkeurige berekening aan de orde zijn.

Onbenutte belastingcapaciteit t.o.v. "artikel-12 norm"

OZB-percentage van de Woz-waarde voor toelating art.12	0,1905%
Werkelijk gewogen % Woz-waarde gemeente	0,1339%
Vershil	0,0566%
Onbenutte belastingcapaciteit	1.681.451

Bij de berekeningen is uitgegaan van de huidige totale Woz-waarde. Het bedrag van € 1.681.451 geeft aan hoeveel de OZB-inkomsten nog maximaal verhoogd kunnen worden. Het genoemde tarief van 0,1905 % is het maximale tarief.

Benodigde weerstandscapaciteit

Risico's

Alvorens tot identificatie van de risico's over te gaan zullen deze eerst geïnventariseerd worden. Op basis van deze inventarisatie wordt een lijst samengesteld met onderkende risico's. Deze risico's zullen geanalyseerd en beoordeeld worden.

1.1 Analyse en beoordeling

Voor de analyse en beoordeling van de risico's is er een indeling gemaakt op basis van kansklassen en financiële gevolgen. Dit betekent dat we elk risico vertalen in geld.

In onderstaande tabel worden de kansklassen toegelicht:

Klasse	Risicopercentage
hoog	75
midden	50
laag	25
zeer gering	10

De indeling in de klassen is door de organisatie bepaald op basis van ervaring en verwachtingen. De klasse geeft aan hoe groot de kans is dat het risico zich voordoet. De klasse "zeer gering" is voorbehouden aan het specifieke risico bij de gegarandeerde leningen. Hoewel hier een zeker risico gelopen wordt, is dat risico door de gelaagdheid van de waarborgen, voor de gemeente Someren uiteindelijk uiterst miniem.

1.2 Beheersing risico's / monitoring

Vooruitlopend op een inventarisatie van alle bestaande risico's zijn de belangrijkste hiervan in beeld gebracht en nader gekwantificeerd op basis van genoemde uitgangspunten. Daarnaast zijn de beheersmaatregelen voor de diverse risico's nader omschreven. Een en ander is samengevat in onderstaande tabel.

Bedragen in duizenden euro's

Risico	Omschrijving	Beheersmaatregel	Risico-score	Financieel effect (kans x maximaal gevolg)
Economische Ontwikkelingen/onzekerheid financiële positie gemeenten.	Het risico bestaat dat bij economische achteruitgang de inkomsten afnemen terwijl andere uitgaven toenemen. Enkele specifieke risico's (grondexploitatie en	Actuele informatieverstrekking via P&C-cyclus (Planning & Control), tijdig opstarten project bezuinigingen, actuele ontwikkelingen	midden	250

	bijstandsuitgaven zijn afzonderlijk benoemd.	nauwlettend volgen.		
GR Werkbedrijf Atlant de Peel (Senzer)	Senzer wendt haar eigen reserves aan voor het afdekken van tekorten met ingang van 2019. De weerstandscapaciteit van Senzer wordt daarmee in 2021 nihil. Dit betekent dat alle risico's worden doorgelegd naar de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Someren in de totale risico's bedraagt 4,39% (gelijk aan het percentage van de bijdrage algemene middelen aan Senzer). De risico's zijn gespecificeerd en toegelicht in de begroting 2020 van Senzer.	In tussentijdse rapportages inzicht geven in stand van zaken/ontwikkelingen.	hoog	440
Arbitrage Attero – gewesten Noord-Brabant	De gewesten in de provincie Noord-Brabant hebben met Attero Zuid B.V. aanbiedingscontracten afgesloten voor wat betreft het brandbaar huishoudelijk restafval die eindigden op 1 februari 2017. De gewesten dienden aan de verwerker een minimale hoeveelheid restafval van 510 kTon aan te leveren. Momenteel loopt een door Attero aangespannen arbitrage tegen de gewesten, omdat zij in 2015 tot einde contract te weinig afval hebben aangeleverd en de gewesten de facturen voor de naheffing niet hebben betaald. Mocht uit de arbitrage blijken dat de gewesten ongelijk hebben, dan is het mogelijk dat de gemeenten een naheffing moeten betalen. Het risico is sterk afhankelijk van de uitkomst van de arbitragezaak en verschilt zeer van gemeente tot gemeente.	Arbitragezaak	midden	80

Kosten externe inhuur (o.a. door ziekteverzuim)	Het risico dat door extra werkzaamheden of vervanging wegens langdurige ziekte de kosten van externe inhuur niet opgevangen kunnen worden binnen de lopende begroting.	Bewaking via P&C cyclus. Onderuitputting personele kosten versus inhuur.	midden	100
Projecten	Pre contractuele fase, tijdsdruk, technische zaken, planschaderisico, kwaliteit overeenkomsten, inspraakreacties, zienswijzen, bezwaar- en beroepschriften zorgen voor opschorting c.q. herziening planontwikkeling. Juiste toepassing Wet ketenaansprakelijkheid / G-rekening, Wet inlenersaansprakelijkheid.	Formaliseren en bewaken interne procedures.	midden	500
Juridisering samenleving/niet tijdig verstrekken van informatie.	Burger is mondiger, claimcultuur. Met juridische procedures zijn hoge kosten gemoeid.	Formaliseren en bewaken interne procedures.	midden	500
Afhankelijkheid ICT systemen en beveiliging informatie	Tijdige beschikbaarheid juiste ICT middelen: uitval computersystemen, stroomstoring. Bijv. internet valt uit, gemeente heeft verplichtingen in ketens, verstrekken info aan landelijke voorziening, bv BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen).	Formaliseren en bewaken interne procedures. Up-to-date houden integraal beveiligingsplan en optimaliseren uitwijkmogelijkheden. Optimaliseren technische mogelijkheden.	midden	500
Beheer openbare ruimte	Door bezuinigingen op de beheerbudgetten openbare ruimte (wegen, groen, Openbare Veiligheid, riolering, straatmeubilair, speelvoorzieningen, hondenuitlaatvoorzieningen) kan kapitaalvernietiging van de waarde van de openbare ruimte ontstaan. Vb.: niet tijdig vervangen bovenste lagen van asfaltwegen, waardoor de fundering van de weg beschadigt, of niet tijdig snoeien waardoor te grote	Adequate afhandeling klachten en up-to-date houden onderhouds-plannen.	midden	500

	wonden ontstaan en daardoor verkorting levensduur bomen. Ook stijgt de kans op schadeclaims van burgers.			
Leningen u/g en garantieverstrekking en	<p>De gemeente staat garant voor circa 40 mln aan leningen. Bij een eventueel faillissement van één van de partijen bestaat het risico dat de instelling het opgenomen geld niet kan terugbetalen of dat de gemeente als garantsteller het restantbedrag van de lening inclusief rente en kosten moet betalen. Veruit het grootste deel van de leningen (90%) heeft betrekking op de achtervangpositie WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) die wij als gemeente innemen. Een achtervang is een andere rol dan een directe garantstelling met een substantieel lager risicoprofiel. Voor de berekening van het risicoprofiel wordt om deze reden uitgegaan van 25% van het totale bedrag.</p> <p>De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - primair: de geldmiddelen van de corporatie (inclusief eventuele saneringssteun van het CFV, (Centraal Fonds Volkshuisvesting)); - secundair: het garantievermogen van het WSW (= borgstellingreserve WSW en de obligo's van de andere corporaties); - en tot slot tertiair de achtervangpositie van Rijk en de gemeenten. 	Interne procedures m.b.t. verstrekken van geldleningen, jaarlijkse controle op saldo geldleningen en garantieverstrekingen met de diverse partijen, Waarborgfonds Sociale Woningbouw (2 ^e achtervang).	Zeer gering	1.000
Calamiteiten	Calamiteiten, rampen met een grote impact en schade op de Somerense bevolking.	Het actueel houden van het beschikbare rampenplan. Regelmatig overleg met keten-	laag	250

		partners (politie, brandweer, deelname aan vaccinatieprogramma's).		
Transities sociaal domein	Als gevolg van de overdracht van taken binnen het sociaal domein zijn gemeenten verantwoordelijk voor de toereikendheid van de van rijkswege toegekende budgetten en tevens voor de financiële risico's. In het huidige financiële beleid worden risico's afgedekt door algemene reserves.	In tussentijdse rapportages inzicht geven in stand van zaken/ontwikkelingen.	midden	750
Verstrekking lening BNG Bank	Aan de BNG is een lening verstrekt waardoor jaarlijks een bedrag van € 0,5 mln. aan rente-inkomsten wordt gegenereerd. Bij voortijdige aflossing door de BNG zal compensatie moeten worden gevonden voor de wegvallende rente-inkomsten.	Ontwikkelingen bij de BNG Bank nauwlettend volgen.	hoog	360
Totaal				5.230

Kengetallen

Inleiding

Het beoordelen van de financiële positie van gemeenten is voor veel raadsleden en bestuurders een lastige aangelegenheid. Veel gemeenten willen zich onderling vergelijken, maar dat was tot op heden niet mogelijk door het ontbreken van standaard definities/kengetallen. Gezien het steeds toenemende belang van toekomstbestendigheid van gemeenten, een grotere druk op de doelmatigheid en een steeds verder complexer wordende omgeving (ontwikkeling van financiële producten, meer verbonden partijen, meer taken zoals bijvoorbeeld in het sociaal domein) is het belang van financieel inzicht in de financiële positie toegenomen.

Om dit inzicht te bevorderen is het in het kader van de Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voortaan verplicht om meer kengetallen op te nemen in de jaar- en begrotingsstukken. Een aantal hiervan worden met name genoemd. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van financieel toezicht door de provincie. De invoering van de set kengetallen is voornamelijk bedoeld om raads- en bestuursleden meer inzicht te geven in de financiële positie en om vergelijkingen mogelijk te maken.

De volgende kengetallen zijn voortaan verplicht voorgeschreven:

1. netto schuldquote
2. solvabiliteitsratio
3. grondexploitatie
4. structurele exploitatieruimte
5. belastingcapaciteit

Ad 1. netto schuldquote

Inkomsten bepalen hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit is goed te vergelijken met het afsluiten van een hypotheek. Hoeveel geld u kunt lenen, is afhankelijk van uw loon. Dat principe geldt ook voor gemeenten. De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. Om hiervan een grove indicatie te krijgen wordt de netto schuldquote berekend.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De berekening van deze netto schuldquote gaat als volgt. Trek de geldelijke bezittingen af van de schulden, de uitkomst is de netto schuld. Deel deze netto schuld vervolgens door de inkomsten. De uitkomst daarvan wordt uitgedrukt in procenten.

$$\text{Netto schuldquote*} = \text{Netto schuld} / \text{Totale inkomsten (voor bestemming reserves)}$$

*Netto schuld als aandeel van de exploitatie

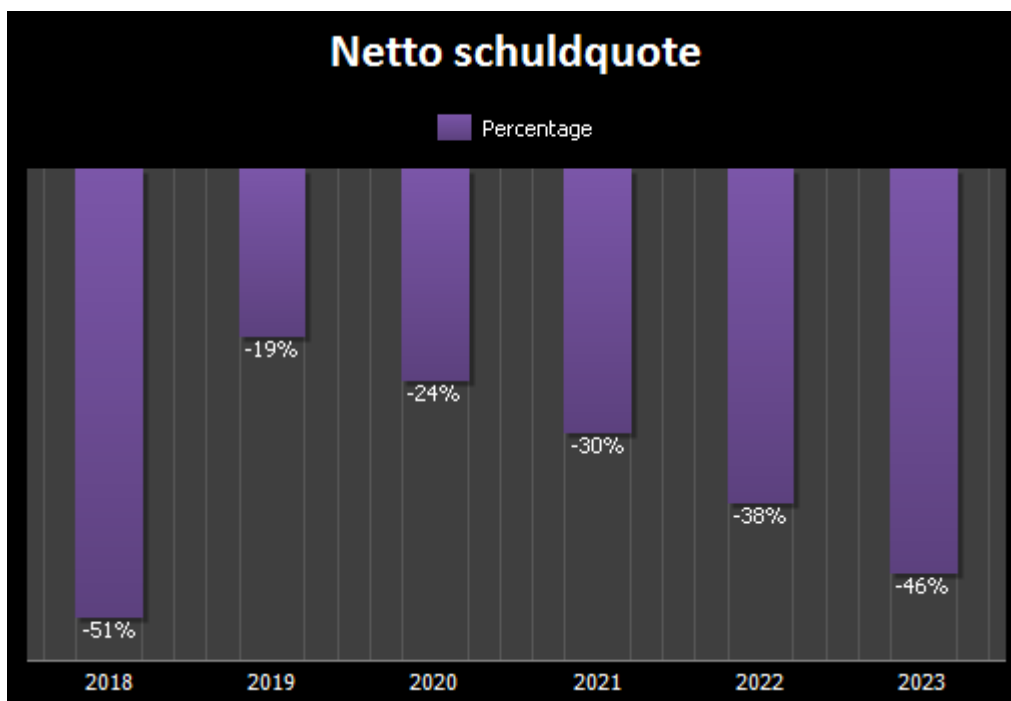
Een netto schuldquote tot 100% wordt beoordeeld als goed, tussen de 100% en 130% staan de signalen op oranje en boven de 130% is bijsturing gewenst.

Voldoende	Tot 100%
Matig	Tussen 100% en 130%
Onvoldoende	Hoger dan 130%

Situatie Someren

De netto schuldquote komt voor de gemeente Someren uit op 50% ($22.888.000/45.566.000 \times 100\%$) naar de toestand ultimo 2018. Ultimo 2017 bedroeg dit kengetal 48% ($26.122.000/54.078.000 \times 100\%$) waardoor er in 2018 sprake is van een zeer geringe verslechtering. Een negatieve schuldquote betekent dat we per saldo meer vorderingen en liquide middelen hebben dan schulden. Voor de komende jaren wordt eenzelfde beeld verwacht. Geconcludeerd mag worden dat op dit punt geen aanvullende actie nodig is.

In onderstaande grafiek is de Netto schuldquote zichtbaar:

Ad 2. solvabiliteitsratio

De "solvabiliteitsratio" geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen (bezittingen) in het totaal vermogen (bezittingen en schulden). Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente en hoe hoger de weerbaarheid.

De solvabiliteitsratio kan als volgt worden berekend:

$$\text{Solvabiliteit} = \text{Eigen vermogen} / \text{Totaal vermogen}$$

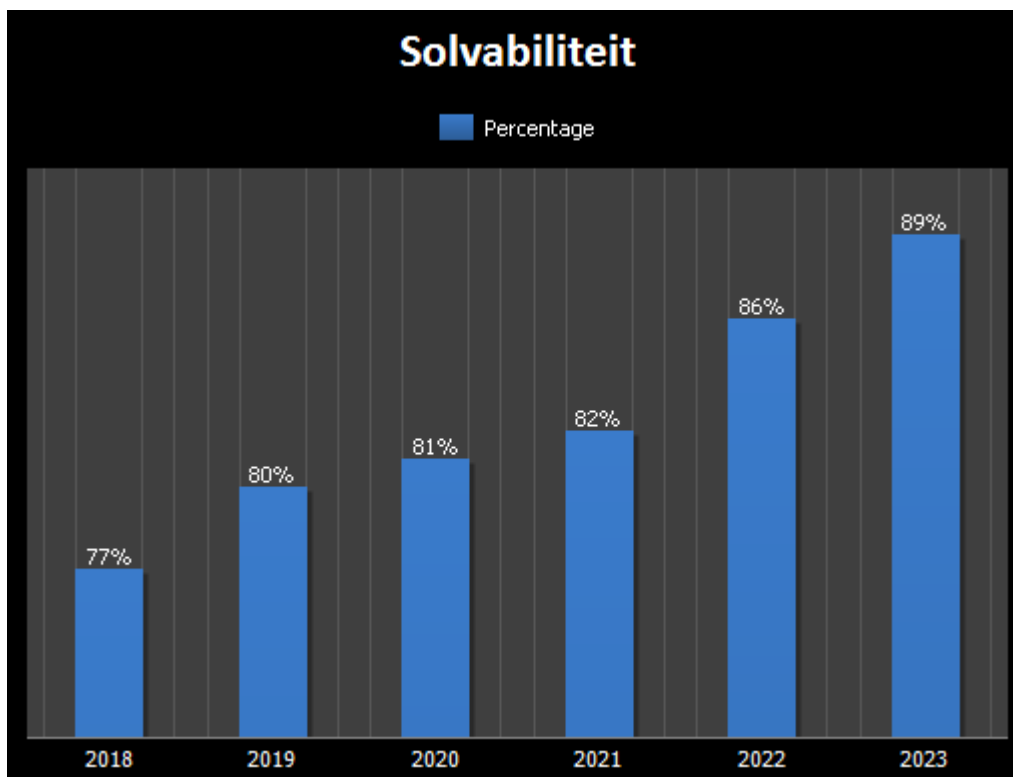
De volgende normen worden gehanteerd:

Voldoende	>50%
Matig	Tussen 30% 50%
Onvoldoende	<30%

Situatie Someren

Voor de komende jaren wordt een stabiele beeld verwacht. Dit is te danken aan het feit dat het hoge investeringsvolume wordt gecompenseerd door de te verwachten grondverkoppen.

In onderstaande grafiek is het Solvabiliteitsratio zichtbaar:

Ad 3. Grondexploitatie

Om te kunnen beoordelen in hoeverre de gemeente in staat is om de in grond geïnvesteerde middelen terug te kunnen verdienen wordt gebruikt gemaakt van het volgende kengetal:

$$\frac{\text{Boekwaarde in- en nog niet in exploitatie zijnde gronden}}{\text{Totaal geraamde baten}}$$

Situatie Someren

Toepassing van deze formule levert ten aanzien van 2020 voor onze gemeente het volgende cijfer op:

$$4,9 \text{ miljoen} / 52 \text{ miljoen} \times 100\% = 9,5\%$$

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Na afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden wordt voor dit kengetal de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten van de gemeente. Het resultaat wordt uitgedrukt in een percentage. Als norm wordt hierbij een percentage van 10 gehanteerd. Een uitkomst van 10% of hoger wordt bestempeld als kwetsbaar. Hoe lager de uitkomst, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Voor het jaar 2020 bedraagt dit percentage voor onze gemeente 9,5. Voor de jaren 2021 en verder is sprake van een daling van dit percentage. Dit impliceert een verdere afname van de kwetsbaarheid van de grondexploitatie.

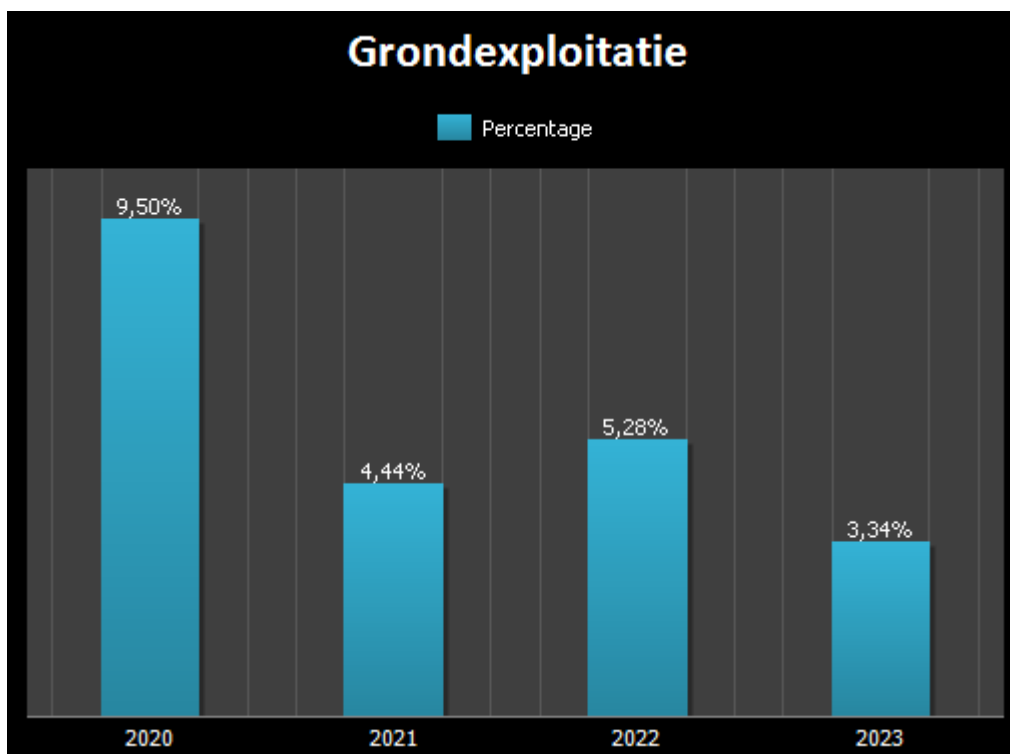
Om meer inzicht te krijgen in de risico's van de grondexploitatie wordt in onze gemeente de financiële situatie jaarlijks getoetst aan de IFLO norm. IFLO is de afkorting van Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden. De IFLO-norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarden van de gronden die in exploitatie zijn genomen.

De IFLO-norm is gebaseerd op het totaalbedrag van de volgende twee componenten:

- 10% van de boekwaarde van de gronden in exploitatie;
- 10% van de nog te maken kosten van de gronden in exploitatie.

Bij het toepassen van de IFLO-norm wordt per plan aangegeven wat het risico is bij de meest negatieve optie van scenario-ontwikkeling. Voor de berekening van de noodzakelijke omvang van de reserve wordt per plan uitgegaan van het hoogste berekende geldelijke risico. De minimale omvang van de algemene reserve grondbedrijf is gelijk aan de som van de hoogste risico's per plan. Ultimo 2020 dient de algemene reserve grondbedrijf op basis van genoemde berekening minimaal € 2,4 miljoen te zijn. Hierbij is als worst case scenario vijf jaar uitstel van grondverkoop gehanteerd. De verwachte stand van de algemene reserve bedraagt per ultimo 2020 € 8,4 miljoen en voldoet daarmee ruimschoots aan de norm zoals deze in de grondnota is vastgesteld.

In onderstaande grafiek is het percentage / kengetal Grondexploitatie zichtbaar:

Ad 4. Structurele exploitatieruimte

Het kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Er wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. Het hierdoor ontstane saldo wordt vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Het kengetal wordt berekend met behulp van de volgende formule:

$$\text{Structurele exploitatieruimte} / \text{Totale baten voor bestemming}$$

Hierbij worden de volgende normen worden gehanteerd:

Voldoende	>0,6%
Matig	Tussen 0% en 0,6%
Onvoldoende	<0%

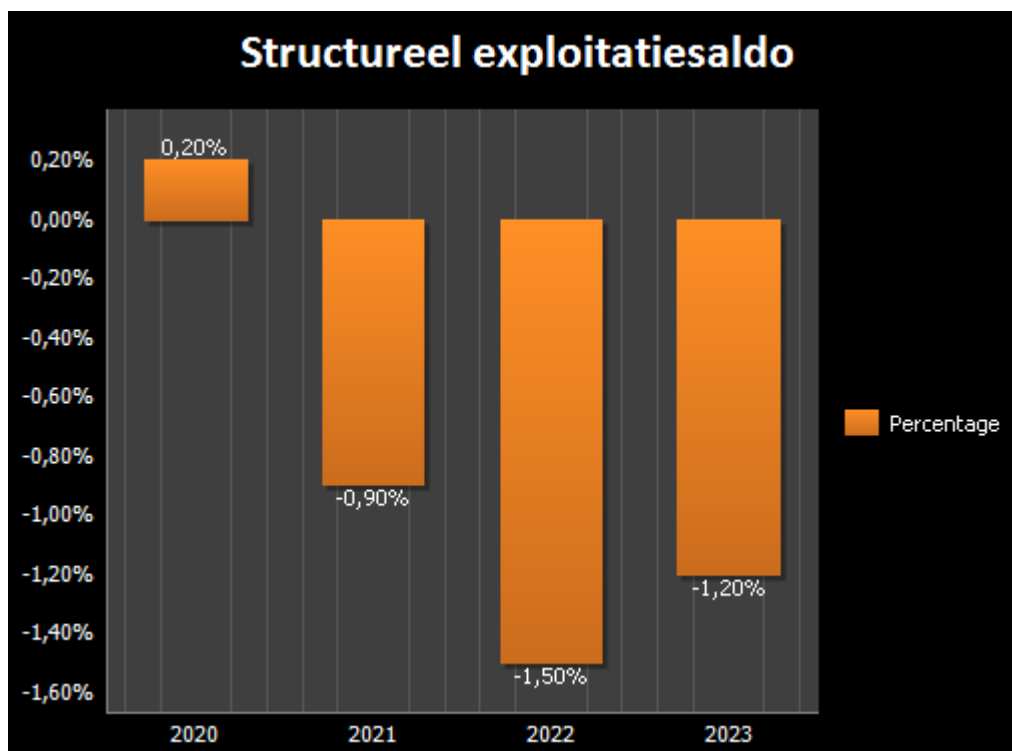
Situatie Someren

Het totale exploitatiesaldo 2020 bedraagt € 1.000,--. Het saldo van de incidentele posten (zowel lasten als baten) van € 106.000,-- wordt hier bijgeteld. (zie tabel Incidentele baten en lasten per programma). Per saldo ontstaat hierdoor een structureel begrotingsoverschot van € 107.000,--. De totale baten bedragen afgerond € 56.000.000,--.

Toepassing van deze cijfers geeft voor dit kengetal het volgende resultaat:

$$107.000 / 56.000.000 \times 100\% = 0,2\%$$

In onderstaande grafiek is het Structureel Exploitatiesaldo zichtbaar:

Conclusie

De uitkomst voor het jaar 2020 valt in de categorie matig. Vanaf 2021 is sprake van een verslechtering van de situatie. Om te komen tot een meerjarig sluitende begroting is in de paragraaf taakstelling een routekaart opgenomen.

Beoogd doel is een pakket van maatregelen op te stellen dat ingezet kan worden als de financiële positie van de gemeente daarom vraagt.

Ad 5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft een indicatie van de onbenutte belastingcapaciteit. De OZB is voor gemeenten de belangrijkste bron van inkomsten. De onbenutte belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid.

Op voorstel van het advies van de Commissie vernieuwing BBV (Besluit begroting en verantwoording) is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven OZB. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingentarieven, zoals bij de OZB. Daarnaast geeft een gemiddeld tarief meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan het tarief om in aanmerking te komen voor de artikel 12 status.

Ook is er vanuit de praktijk behoefte bij gemeenten en andere belanghebbenden om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten. De hoogte van belastingtarieven komen dus niet in een vacuüm tot stand; er wordt daarbij rekenschap gegeven hoe de eigen lastendruk zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Situatie Someren

In de ranglijst van lokale lasten (inclusief waterschapsheffingen) van gemeenten zoals opgenomen in de laatste publicatie van de Coelo Atlas 2019 stijgen we van plek nummer 83 naar plek 45 van de 387 gemeenten in de categorie eigenaar bewoner. In de categorie huurder bezetten we plek 8 in de ranglijst. Dat wil zeggen dat wij bij de goedkopere gemeenten qua lokale heffingen behoren. Zoals eerder aangegeven in deze paragraaf bedraagt de onbenutte belastingruimte, gerekend met de artikel 12-norm € 1.681.000,--.

Beoordelen samenhang kengetallen

Algemeen

Uit de beschrijving van de verschillende kengetallen blijkt dat een afzonderlijk kengetal op zich weinig zegt over de financiële positie. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie. Afhankelijk van wat er aan eigen vermogen en baten tegenover de schuld staat zal aflossing veel of juist weinig problemen opleveren. Zo hoeft een tegenvallende ontwikkeling geen negatieve invloed te hebben in de situatie dat de vrije structurele exploitatieruimte groot is of als men over voldoende ruimte in belastingcapaciteit beschikt. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven over de financiële positie.

Situatie Someren

De gemeente Someren beschikt nog steeds over een solide reservepositie en ondervindt geen problemen om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het structureel begrotingsevenwicht is echter wel een punt van zorg. In de paragraaf taakstellingen is een routekaart opgenomen die uiteindelijk moet leiden tot een duurzaam financieel gezond Someren.